

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo Udruženja Jugoslov. Učiteljstva. — Poverjenišvo Ljubljana.

<p>Vse spise, v oceni poslane knjige itd. ie pošiljati samo na naslov:</p> <p>Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, Franciška ul. 6.</p> <p>Rokopisov ne vračamo. Vse pošiljave je pošiljati franko.</p>	<p>Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.</p> <p>Vse leto velja . . . 40.— K pol leta . . . 20.— " četrt leta . . . 10.— " posamezna številka po 80 vin.</p> <p>Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 60 vin za vsako petit-vrsto. Priloge stanejo poleg poštnine še 45 K.</p>	<p>Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 90 vin. " " " dvakrat . . . 80 " " " " trikrat . . . 50 " za nadaljnja izvršenja od petit-vrste po 40 vin. Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna.</p> <p>Članstvo ljubljanskega Poverjenišva UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.</p>	<p>Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:</p> <p>Upravništvo Učiteljsk. Tovariša v Ljubljani, Mestni trg št. 17/III.</p> <p>Poštni čekovni urad št. 11.197. Reklama tije so proste poštnine.</p>
---	--	---	---

IREDENTAR:

Več narodnega šovinizma v naše šole!

Italijanom je pripomogla k sedamti zmagi tudi mnogo fanatično šovinistična vzgoja, ki jo je učitelstvo gojilo v šolah. Tako vzgojo opisuje »Jutro« v članku »Za narodno vzgojo«. Članek se glasi:

Odrgrali so od naše domovine dva velika kosa, ki prideta začasno pod tujo upravo. Jasno je, da bo za nas v teh krajih najvažnejše vprašanje šola in narodna vzgoja. Tudi naši nasprotniki, gospodarji teh naših pokrajin, bodo skušali ravno na tem polju storiti vse, da odtujijo naše otroke skupni domovini. V koliko bo mogoče rešiti naše šole po pravicah manjšin, bo pokazala bližnja bodočnost. Preveč se na to ne smemo zanašati. Tudi to je veliko vprašanje, koliko bomo mogli ustanovljati in podpirati svoje šolstvo. Zato bo morala domača in javna narodna vzgoja nadomestiti to, česar slovenskim otrokom ne bo nudila šola. Ta domača vzgoja bo največje važnosti in to bomo morali podpirati. Treba pa je vedeti, da mi sami še nimamo — prave nacionalne šole, kakor jih imajo drugod. Naša predvojna šola ni mogla biti nacionalna — ker je bila državna. V svojih višjih vrstah ni bila niti narodna, ker je služila tuji kulturi. Kar je bilo v šoli našega, je bil komaj začetek narodne vzgoje. Vse drugo sta morala opraviti dom in javnost.

Motil bi se, kdor bi mislil, da smo v tem oziru storili bogve kak korak naprej. Na celo naše šolstvo so po prevratu prišli ljudje, ki so imeli bore malo smisla za svojo veliko nalogo. Kakor v drugih stvarih, tako smo tudi v šolstvu skoraj tam, kjer smo bili. Drugod so med tem že precej napredovali. Naše šolstvo še do danes ni enotno in šolska reforma je šele v začetku svojih priprav. Sicer »skoki« tudi v razvoju šole niso koristni, toda sedaj niti korakov ne vidimo. Politična, oz. državna izprememba naravno vpliva pred vsem na ljudsko šolo. In da se da ta izprememba izvršiti v razmeroma kratkem času — so nam pokazali Italijani v našem zasedenem ozemlju. Tam so kmalu izginila stara avstrijska imena: »J. drž. gimnazija«, »c. kr. drž. realka« itd. Šole so dobile svoja imena po velikih italijanskih pesnikih, pisateljih in učenjaki: Dante, Petrarca, Leonardo da Vinci itd. To so imena, ki krase procelja posameznih šol. Ne rečemo sicer, da je zato že cela šola znacionalizirana, ako nosi Dantejevo ime, gotovo pa je, da pride z imenom v celo šolo nekaj Dantejevega duha, pa magari onega, ki mu ga pripisuje današnja generacija. Tudi po Češkem in Poljskem so nazivali posamezne šole po svojih velikih možih. Pri nas se to še ni zgodilo, dasi je dovolj vzroka, da bi jim sledili. Na ta način se slave imena slavnih mož. Morebiti je to zunanost, a brez zunanosti navadno tudi ni — notranjosti. —

Citali smo, kako uvajajo Italijani na naše šole svojo trikoloro. O Italijanih imamo lahko, kar se tiče kulture in junaštva svoje mnenje — eno pa jim moramo priznati: to je njih fanatična ljubezen do svoje trikoloro. Italijan je v tem oziru fantast in fanatik: on veruje še danes na zmage ob Soči, ki jih nikoli ni bilo, ne veruje v poraz pri Kobaridu, ki je bil grozen in resničen, in veruje v »Vittoria Veneta«, kjer je prišla zmaga po zaslugi naših čet. Vse te uspehe pripisuje Italijan svoji čudotvorni trikolori, ki se je borila v Abesiniji in Tripolitaciji (seveda z

uspehom) in ki ima nalogo združiti vse neodrešene kraje z materjo Italijo. Zato je trikolora za narodno šolo nekaj važnega. Vsak otrok mora občutiti njeno svetost. Vsaka šola mora torej imeti svojo zastavo, svojo trikoloro. Ona mora biti ponos vse šole. Ponosni pa smo na to, kar sami ustvarimo. Zato se ne naroči zastava na šolske ali državne stroške, ampak otroci morajo zanjo zbirati. Nastati mora prava tekma, kdo bo dal več za ljubljeno trikoloro. Učitelj pripoveduje o nji take bajke, da otroci verujejo v edino zveličavnost te zastave. Tako otroci sami zbirajo denar. Trikolora mora biti čim najlepša, saj je to šolska zastava, zastava mladine, ki bo rešila še neodrešene kraje. Razvite zastave je slavnosten praznik za šolo. Ob vsaki svečani priliki koraka šolska mladina za svojo trikoloro. Ponosna je nanjo, ljubi jo, šla bi v boj zanjo . . . Koliko šol pa ima pri nas doslej svojo slovensko ali jugoslovansko zastavo?

Da pa otroci vejo, kaj pomeni ta trikolora, zato so v šolskih sobah zemljevidi, ki natančno kažejo, koliko domovine je odrešene, koliko neodrešene. Tu seveda ne gre za resnico: italijanska neodrešena domovina sega daleč tja do Donave; do tja je segal rimski imperij; vsa Jugoslavija je torej še neodrešena italijanska domovina . . . A to nič ne de: otrok vidi vse to dan na dan na zemljevidu . . . Brez takega zemljevida ni narodne šole. Kakor je sveta trikolora in neodrešena zemlja (Italija iredentna) tako je sveta himna: zato Italijan drugače poje svoje himne nego mi. Vso to vzgojo v šoli sponolnino še razne slike knjige, napisani . . . Pri nas smo še daleč od nacionalne šole.

Naš prvi realni odgovor.

Italijani so izvršili nad znatnim delom našega naroda nezaslišano nasilje. Je to nepobitna resnica, ki nas naravno silno razburja, da protestiramo glasno proti tej vsa človeška prava prezirajoči krivici. Ali naj bodo naši protesti še tako utemeljeni in naj prihajajo iz najnižje globine srca — pomagali ne bodo ničesar, ker vprašanje Jadrana ni toliko vprašanje prava, temveč vprašanje sile. In radi tega so vsi naši protesti podobni le smešnemu mahanju z lesenimi sabljami, brez koristi za brate na zasedenem ozemlju in brez nevarnosti za sovražnika.

Mesto besedi so potrebna dejanja in mesto plameničih protestov, tiho in neopazno delo. V dveh smereh se mora gibanje to delo. Krepitej moramo sebe, da ustvarimo v nas samih pogoje za lastni močni in svobodni razmah in za popravilo storjene nam krivice in krepitej moramo brate na zasedenem ozemlju, da vzdrže sovražni pritisk.

„Jugoslovenska Matica“ skrbi za pomoč bratom na zasedenem ozemlju. „Jugoslovenska Matica“ vodi boj za naša prava ob Jadranu, „Jugoslovenska Matica“ druži vse, ki hočejo odrešitev zaslužjenih. Naša prva naloga bodi zategadelj: biti član „Jugoslovenske Matice“.

Tej nalogi pa sledi takoj druga. Nabirati nove člane in delati za prosep „Jugoslovenske Matice“. To bodi naš prvi protest, ki bo prvi realni odgovor na St. Margherito.

Drugi realni odgovor pa mu mora slediti za petami in vsebovati mora vse naše duševno prerojenje. Ne varajmo sebe z visokimi besedami, temveč priznajmo, da mi za veliko osvobodilno delo še nismo godni. Naša srca ne poznajo ne-

omajne ljubezni in naš pogum se vstavi tudi pred nizko zapreko. Vojne posledice nam razjedajo mozeg, postali smo mehki in upogljivi, ko šiba v vetru. Če že mi trpimo od mehkohe in obzirnosti, naša mladina tega ne sme poznati, ona mora biti iz kova Vidovdanskih junakov. Delo za mladino, trud za njeno moralno in srčno povzdigo in ljubezen do idealov mladine, vse to je edina pomoč, da postanemo enkrat res narod vreden pa tudi zavedajoč se svoje svobode in moči, kar je predpogoj osvobojenja danes nam uropanih bratov.

To sta prva in dva najbližja cilja, ki jih more vršiti vsak, kdor je v resnici za osvoboditev Primorja. Samo besede, tudi še tako močne pa pustimo, ker te nas ne privedejo nikamor in nas diskreditirajo kot gostobesedne in neresne borce!

Učitelj in kmetijstvo.

(Poročal na zborovanju Učiteljskega društva za Prekmurje v Murski Soboti, dne 9. novembra t. l. kmet. pot. učit. Franjo Voisk.)

Zdrav, močan kmetijski stan je prva in glavna podlaga vsake države. Vsled silnih posledic vojne pa stališče kmeta danes ni preveč rožnato. Vsaj perspektive v dozdledno daljino bodočnost zledajo ali vsekakor kažejo tako, da smo v kmetijstvu že v začetku novega zadolževanja, ki utegne postati še večje nego pred vojno. Če si je kmet med vojno nakopičil denarja, da se je razdolžil in plačal dolgeve, se je to zgodilo na račun zemeljske in obratne glavnice, ker zemlja je dandanes izsesana. Hiše in gospodarska poslonja so propadla stroji in orodja pa so večinoma izrabljeni. Vse to urediti, popraviti in nabaviti pa stane dandanes ogromno denarja. Vrh tega popolnoma nepravilno ali krivično razmerje med cenami za kmetijske pridelke in potrebščine obeta kmečkim domom novo zadolžitev in še večje propadanje kmetij kakor pred vojno.

V tem oziru treba nekaj ukreniti. Polez družega moramo predvsem gledati, da povzdignemo kmetijsko produkcijo, da vzdignemo kmetijstvo na isto višino, kakor je v drugih naprednih deželah, da bode postalo bolj dobičkanosno, da se bo tudi izplačalo. Predvsem moramo gledati, da postavimo srednjega, posebno na malega kmetovalca, ki je pri nas v veliki večini, na krepke noge. K naprednemu kmetijstvu ga moramo vzgajati in izpopolnjevati in to storimo v prvi vrsti s strokovno izobrazbo.

Brezdvomno najbolje za strokovno izobrazbo kmetijskega naraščaja služijo nižje kmetijske šole, eno-, dvo- triletne ali zimske, ki so v vsaki deželi, pokrajini urejene tako kakor pač zahtevaio tam lokalne razmere. Takih šol pa imamo zaenkrat še vse premalo iz raznih vzrokov, pred vsem ker nas je prejšnja nemško-madžarska politika v vsakem gospodarskem oziru zanemarijala ali pa naravno ovirala. Pa tudi ustanovitev in vzdrževanje takih šol zelo mnogo stane. Zato imamo pri nas še zelo malo kmečkih sinov, ki so obiskovali kako kmetijsko šolo. Najmanj pa imamo ali pa skoro nič nimamo kmetijsko izobraženih mladeničev iz vrst malih posestnikov. Vrednost teh kmetijskih šol ne pride tudi radi tega do zaželenih veljave, ker se absolventi ne posvetijo njih očetovi grudi, temveč si iščejo službe kmetijskih uradnikov na veleposestvih ali pa se celo posvetijo kakemu drugemu poklicu.

Za kmetijsko izobrazbo nam služi tudi tkzv. potovalni pouk, ki ga gojimo po deželi kmetijski potovalni učitelji. Pa kakor vidimo, tudi to ni zadestno, ker kmetijski potovalni učitelj ima navadno prevelik delovalni okoliš, tako da ne more po večkrat na leto predavati v enem in istem kraju. Za uspešen poduk pa treba večinoma večkratno predavanja in razlaganja. Pa tudi so kmet. pot. učitelji dostikrat preobloženi z raznimi pisarniškimimi deli in referati, tako da se ne morejo edino in v polnem obsegu posvetiti le potovalnemu poduku.

Če torej premotrivamo razne pripomočke, ki bi naj vodili k napredku kmetijstvo posebno malega posestnika, pridemo slednjič do zaključka, da je za doseg tega cilja najvažnejša in najbližja pač ljudska šola. Ljudska šola je na deželi edina učilnica, ki je pristopna vsakemu kmetovalcu. Od ljudske šole oziroma od njenega učitelja, ki zastopa dostikrat edino inteligenco na kmetih, se lahko silno veliko urliiva na slošen napredek v kmetijstvu ali pa se da vsaj glavno podlago k temu.

Že pri poduku v ljudski šoli bi se lahko oziroma moralo ozir jemati ali upljevati na bodoči poklic učenca. Po posebnih zakonskih določbah bi se naj na vseh ljudskih šolah na deželi podučevalo tudi nekaj iz kmetijstva, kakor splošno poljedelstvo, živinoreja sadjarstva, vrtnarstvo, čebelarstvo itd.

Ozirom na to se po zakonu iz l. 1886, na vseh učiteljskih podučuje v 3. in 4. letniku kmetijski poduk, ki je obližen in se v vsaki deželi seveda mora opirati na tamošnje kmetijske razmere.

Namen tega poduka se v dotičnem organizacijskem statutu definira z besedami: »da se vzbudi v učiteljskih živih in razumno zanimanje za kmetijska vprašanja in dela.«

Učni red za tretji letnik, 2 uri na teden, je bil določen: geologija, obdelava zemlje, enoi in gnojenje, rastlinstvo v splošnem, najnovije kulture, sadjarstvo, vrtnarstvo, zelenjadarstvo.

Učni red v četrtem letniku, 2 uri na teden: Najvažnejše iz živinoreje, ponavljanje predmeta iz tretjega letnika, naprava šolskih vrtoy, najvažnejše kmetijsko zakonodajstvo (varstvo ptic varstvo gozdov, pobiranje škodljivce itd.).

V obeh letnikih se naj ob ugodnem letnem času praktično vadi v šolskem vrtu in se delajo izleti: k praktičnim vajam je pritegniti tudi goience iz I. in II. letnika.

Za goienke na sploh ni bil predvidien noben kmetijski ali gospodinjski poduk in pri tem nič tičimo še dandanes.

Klub vsemu temu tu tako ledo izraženem programu za teoretičen in praktičen poduk bodočega učitelja je končni efekt skoraj malenkosten. Kmetijski poduk se smatra na učiteljskih večinoma kot bostranski predmet. Urnik je maihen in goienci so preobloženi že z drugim predmeti. Večinoma pa podučujejo kmetijstvo učitelji, ki so sicer v naravoslovju lahko kapacitete, ki pa večinoma nimaio v kmetijstvu ne teoretične ne praktične sposobnosti.

Vsakdo ve, da je kmetijstvo in kmetijska veda v zadnjih desetletjih silno napredovala in da že maihen posestnik mora dobro razumevati svoio obrt, če naj kmetijstvo tako imenujemo, če hoče da mu bo isto tudi kaj neslo.

Klemenčič soglasno sklene, da naj stopita odpora obeh društev v tozadevni kontakt. — Tov. predsednica se animira šod zakonskih parov, da zavzamejo določno stališče za pravično odmero draginskih doklad. Po določanju dnevnega reda prihodnjega zborovanja, ki se bo vršilo drugi četrtak meseca januarja prih. leta, zaključil predsednica lepo uspelo zborovanje. Tajnik.

Po slovanskem svetu.

Iz češkoslovaške republike.

— **Vseučiliškega počitniškega tečaja v Val. Mezirčici**, kamor bi morali iti tudi ml slovenski učitelji, se je vdeležilo v celoti 443 učiteljev in učiteljic. Predavali so vseučiliški profesorji dr. Arne Novak, o češki literaturi, prof. dr. Vlad. Novak o modernem stavbarstvu, prof. dr. Kalab o temeljnih mirovnih pogodbah in novi Evropi, prof. dr. V. Tille o početku češke literature s posebnim oziranjem na legende, ki sta jih cerkev in država prikrojila po potrebah, prof. dr. Némec pa je v poslednjem trenutku svoje predavanje odpovedal. Vdeleženci so napravili več podučnih izletov v okolico in so sploh vsestransko izrabili čas, držeči se Masarykovih besed: »Povej mi, kaj delaš o prostem času in jaz ti povem, kaj si!« Tečaj je pozdravil tudi predsednik republike. V svojem brzojavu pravi: »Učiteljski tečaj ne izgubi svojega pomena niti sedaj v prehodni dobi do vseučiliške izobrazbe vsega učiteljskega, niti pozneje, ko bo treba znanje in izobrazbo izpopolnjevati in obdrževati stike z akademijo.«

V počitniškem tečaju smo imeli Slovenci zagotovljenih pet mest. Okornost naše notranje uprave, nerazumevanje časovnih potreb in »hitišimel« so nas pripravili ob kleno duševno hrano.

— **Češki tovariši** vztrajajo na svojem sklepu, da orglanje v cerkvi ni dostojno svobodnega učitelja. Organizacija izključil vsakogar, ki se ne če odpovedati orglanju.

— **Nekaj nalog za izpit za meščanske šole na Češkem** v maju 1920. **Pedagogika:** 1. Pomen Jana Herbasta za pedagogiko. 2. Začetek, sedanjí razvoj in pomen meščanske šole. — **Zemljepis:** 1. Pomen sredozemskega morja za razvoj Evrope. 2. Popis kraljevine Danske (Škica). 3. Vpliv podnebja na značaj kraja. — **Zgodovina:** 1. Razvoj družabnih razmer v Rimu po punskih vojnah preosnove bratov Graha. 2. Kulturni pomen in posledica križarskih vojn. 3. Razdelba zgodovine po obsegu in dohah. — **Prirodopis:** 1. Gobe (pofilija) od anatomske in sistematične strani. 2. O potresu. — **Fizika:** 1. Keplerjevi zakoni. 2. Merjenje galvanskega toka. 3. Grozdni, sadni, mlečni in sladni sladkor. — **Matematika:** 1. $x^2 + y^2 = z^2$; $20, x^2 + y^2 = z^2$. Obseg dveh trikotnikov z enakimi koti je 62 in 58 cm; ploščina obeh trikotnikov znaša 420 cm². Po iščite njihovo razsežnost. 3. Trije bratje, stari ravno 18, 16 in 13 let, so dobili vsak ob svojem desetem rojstnem dnevu po 1500 K pod pogojem, da začno trgovino, ko bo njihovo skupno premoženje znašalo 10.000 K. Kedar bo to, če so polletne 4 odstotne obresti? 4. (Kandidati) Opazovalec, stoječ 25 m nad rečno gladino, vidi špico zvonika pod elev. kotom 32° 13' 28", na drugi strani reke pa se zrcali špica zvonika v vodi pod depres. kotom 47° 25' 36". Kako visok je zvonik. — **Za delavsko Olimpijado** v l. 1921. v Pragi se je do sedaj prijavilo že čez 40.000 telovadcev. Telovadišče so kupili od Sokola za 1.500.000 Kč.

— **Zveza kovinarjev na Češkem** je imela v l. 1919. 123.602 članov, ki so vplačali 4.258.525 Kč članarine, podpor se je izplačalo 383.828 Kč. Sila organizacije!

— **Četrtristoletnica smrti J. A. Komenskega.** Proslava 250 letnice zavzema na Češkem silno razmerje. Šole proslave kar najdostojneje in najslavnejše spomin na največjega sina češkega naroda. Ministrstvo je izdalo ogromna navodila, na vseučiliščih se vrše posebna predavanja za učitelje in slavnostne govornike pri proslavah. Mlado in staro je neumorno na delu, da narod proslavi v svobodi spomin Komenskega, ki je najbolj ljubil svobodo dela, učenja in vesti.

— **Češko osrednje učiteljsko društvo** je izdalo na čez čas službe učiteljskega sledeči oklic: »Zakoni iz poslednjih dob o upravi plač, štetju vojnih let so uredili prejemke učiteljskega ljudskih in meščanskih šol in tako je doseglo učiteljsko in najvišjem plačilnem razredu take pokojninske dohodke, ki presegajo sedanje njihove najvišje prejemke. S tem je podana možnost vsem, ki imajo pravico do polne pokojnine, oditi brez mater. lehe škode v pokoj, ne da bi morali dokazati ne. sposobnost za aktivno službovanje. In če s pedagoškega stališča obžalujemo odhod zaslužnih in izkušnih učiteljev, vendar mora organizacija, ki ji leži na srcu skrb za bodočnost nadopolnega narasčaja, poskrbeti, da se mladi generaciji napravi mesto in da dobe službe iz ujetništva se vračajo. Či tovariši, ki so v nekaterih okrajih vsled prevelikega števila učiteljskega brez službe. Deželni šolski svet moravski (nemška sekcija) je z nar. redbo od dne 14. junija 1920, št. 2749 pozval vse nemške učitelje, ki dobivajo plačo najvišje stopnje, da čimprej vložijo prošnjo za vpokojitev. Kdor bi se tekom enega meseca po pozivu ne odzval, se upokoli iz službenih ozirnov. Češki učitelji s 35 in več službenimi leti še niso od uradov prisliljeni prositi za pokoj, toda pričakujemo, da store to dobrovoljno. Učiteljska društva naj v okrajih, kjer je preveč učiteljev, store svojo dolžnost in zahtevajo od preslužnikov to žrtev

v dobrobit celote.« Tako na Češkem! Pri nas pa starejšim niti od daleč na misel ne pride, da se umaknejo pomladku in služijo dalje in dalje, da imajo nekateri že celo 50 službenih let. Jeli to v prospeh šolstva? Dvomimo!

— **Čehoslovaška republika za šolstvo.** Čehoslovaški dr. proračun za prihodnje leto izkazuje za šolstvo 608.344.891 kron, to je 4.3 odstotka celokupnih državnih izdatkov.

Podpirajte „Jugoslovansko Matico!“

Iz Jugoslavije.

— **Divjanje duhovščine proti učiteljski disciplinarni preiskavi.** Že zadnjič smo poročali o slučaju, kako je prišel katehet med poukom v šolsko sobo in se je pričel vmešavati v pouk učiteljice ter jo je žalil pred učenci sot uradno osebo; enako smo poročali o vmešavanju kateheta v pevski pouk in o denunciaciji zaradi popolnoma zasebnega izražanja in nazorov nekega učitelja, o čemer je g. predsednik višjega šolskega sveta izjavil pri seji, da bo uvedel »strogo preiskavo«; poročali smo o disciplinarni preiskavi, ki jo je višji šolski svet uvedel zoper nekega učitelja na podlagi anonimne časopisne vesti, tudi zgolj zaradi njegovega zasebnega naziranja in izražanja o duhovskem stanu; poročali smo o interpelaciji duhovskega člana viš. šol. sveta pri seji zoper srbsko učiteljico, ki ima značaj plemenske mržnje proti Srbom in mržnje ter verske nestrpnosti do pravoslavja; poročali smo o interpelaciji duhovskega člana višjega šolskega sveta, ki zahteva pospešitev neke disciplinarni preiskave zoper učiteljsko neke šole, v zadevi, ki nima z duhovščino in cerkvi ničesar opraviti, in ki je bila uvedena tudi zaradi zasebnega in neuradnega izražanja učiteljskega, katera interpelacija ima značaj gonje duhovskega stanu proti učiteljski. Danes imamo pa poročati še o hujšem slučaju žalitve in kršenja uradnega decoruma učiteljskega stanu s strani duhovščine. Na podlagi denunciacije nekega človeka duhovniku o privatnem pogovoru in izražanju zasebnih nazorov nekega učitelja v gostilni (ki pa so, kakor je sedaj ugotovljeno, popolnoma izmišljene in zlagane. Op. uredn.) je prišel duhovnik v šolo k učitelju kot uradni osebi pred poukom, mu je prepovedal iti v šolo in mu hkrati zagrozil, da on spusti šolske otroke domov siloma, ako bo hotel še naprej poučevati v razredu. To pravico nad učiteljem si je prisvajal duhovnik kot predsednik krajnega šolskega sveta, Konstatiramo: da je smatral izjavo učitelja v gostilni, tudi ako bi bila izgovorjena, kot popolnoma zasebno izjavo in nazore. Zoper učitelja pa ne more navajati ničče dejanja, ki bi tvorilo uraden pregrešek v izvrševanju službe, ki bi edino utemeljeval disciplinarno postopanje, nikakor pa še ne izvršenega nasilja. Predsednik krajnega šolskega sveta nima nobene pravice vmešavati se v personalne in pedagoško-didaktične zadeve šole, ki spadajo v področje okrajnega šolsk. nadzornika; učitelja spoditi iz šole pa niti okrajni šolski nadzornik nima pravice. O vsakem uradnem pregrešku je uvesti najprej disciplinarno preiskavo in še to je na podlagi sejnega sklepa. Prepoved župnika učitelju, da ne sme poučevati več v razredu, je pa že disciplinarno postopanje in tvori pregrešek prisvojevanja tuje uradne kompetence ter zlorabo urad. oblasti tuje kompetence nasilnim potom. Če je okrajni glavar, kot predsednik okr. šol. sveta na svojem mestu, mora v takem slučaju napraviti ovadbo zoper tega duhovnika na državno pravdnništvo, posebno ker tvori dejanje tudi pregrešek žaljenja učiteljeve uradne osebe. Konstatiramo, da tvori tudi uvajanje disciplinarnih preiskav v popolnoma jasnih slučajih, ki ne tvorijo nobenega uradnega dejanja službenega pregreška s strani višj. šolskega sv. ljuto kršenje učiteljskih pravnih pravic. Ne prihajajte nam na dan z disciplinarnimi preiskavami, katerih niti ena nima za podlago kak pregrešek uradnega značaja, kak prestop pri pouku in v šoli. Če vam je kaj na ugledu viš. šol. sveta ne hodite po tej poti naprej, drugače bomo izpregovorili od tam, od kjer se bo razširil ta smrad po vsej državi. Naše zastopnike v višjem šol. svetu pa pozivamo v boj zoper ta sistem!

— **Kako smo dobili zakon o narodnih šolah.** Za prvo in temeljno dolžnost so smatrali poslanci dati učiteljski osnovnih šol materialno podlago za popolno neodvisnost od slučajnih političnih vplivov. Bivši ministrski predsednik Davidović je — pooblaščen od svojih klubskih kolegov — predložil začasemu »Narodnemu predstavnstvu« učiteljski zakon, ki je bil končno malone soglasno sprejet.

Povdarjati treba, da je prišel ta zakon pred parlament po hudih bojih v ministrskem svetu, v katerem so nastopili protijemu združeni radikalci in klerikalci. Šele, ko je Davidović zagrozil z demisijo, so se sovražniki učiteljskega umaknili.

— **Napredek šolstva po prevratu v Sloveniji.** Uspeh naših prizadevanj na prosvetnem polju je za vsakogar, kdor misli trezno, velik. Po prevratu se je ustanovilo 50 novih osnovnih šol, 300 ljudskih šol je bilo razširjenih. Pred prevratom smo imeli dve meščanski šoli, danes jih imamo 21. Naše srednje šolstvo je po številu popolno. Visoka šola je razsežnejša, nego smo kdaj sanjali. Vseučilišče, tehnika, montanistika, trgovska akademija, konservatorij.

— **Državni izdatki za šolstvo in prosveto v Jugoslaviji.** Prosvetni račun za tekoče finančno leto, ki ga je sestavil minister prosvete Pribičević znaša brez draginskih doklad za vse pokrajine naše države 634 milijonov kron. Izdatki za prosveto v Sloveniji znašajo 76 milijonov kron in nso relativno večji od vseh pokrajin. Bosna in Hercegovina ima 1.940.000 prebivalcev, a njeni izdatki za prosveto znašajo le 41 milijonov kron. Hrvatska in Slavonija z 2.640.000 prebivalci ima prosvetnih izdatkov 134 milijonov kron, Srbija in Črna gora s 4.5 milijonov prebivalci pa niti 280 milijonov. Ako pristejemo k rednim in izrednim prosvetnim izdatkom, ki jih ima država za prosveto, draginske doklade, bo imela Jugoslavija za prosveto tekom tega finančnega leta 1.400 milijonov kron izdatkov. Prosvetni izdatki posameznih pokrajin v primeri z prebivalstvom so potem sledeči: v Sloveniji nad 160 kron, na Hrvatskem 110 K, v Srbiji 125 kron, v Bosni pa celo le 50 K na osebo. Povprečni izdatki za prosveto znašajo za celo državo 116 K na osebo. Dočim tvori prebivalstvo Slovenije le 8.3 odstotkov vsega prebivalstva, znašajo njeni prosvetni stroški najmanj 12 odstotkov skupne vsote. Vključ v dejstvu, da skrbi država najbolj za slovensko šolstvo, vendar nismo zadovoljni. Pozabili smo čez noč, kako se nam je godilo v Avstriji. V štajerskem deželnem dvoru n. br. smo morali obstajati šest let, da smo izvojevali kot edini uspeh — kmetijsko šolo v St. Jurju ob južni železnici. Za vseučilišče v Ljubljani smo se borili od leta 1848 naprej brez uspeha. Jugoslavija nam ga je dala takorekoč čez noč. Troški za osnovne šole so zadnje leto poskočili od 9 na 48 milijonov kron. Izdatki za visoke šole od 1/4 milijona na 11 milijonov kron. Meščanske šole stanejo 2 in pol, srednje čez 3 milijone K. Postavka za zadnje se je dvignila za 860.000 kron. Vse te izdatke je razumeti brez draginskih doklad, ki izdatke najmanj podvojijo. Prosvetni proračun za Slovenijo obsega tudi še važne postavke za podpiranje umetnosti, književnosti in splošne prosvete. V to svrhu je določena vsota 1.327.000 kron in vsi vemo, da je ta postavka za današnje čase daleko premajhna. Za narodna gledališča je v proračunu razhoda čez 4 milijone kron. V prosvetni proračun pa niso vštete poljedelske, trgovske, obrtne gozdarske in rudarske šole, ki imajo v proračunu lastne postavke. Izdatki za te strokovne šole pri nas znašajo čez 4 in pol milijona kron.

— **Znanje srbohrvaščine za tujerodne učiteljske.** Ministrstvo prosvete je izdalo naredbo, po kateri se morajo tujerodni ljudskošolski učitelji, ki ne znajo srbohrvaški, naučiti tega jezika v najkrajšem času ustno in pismeno toliko, da ga morejo ustno predavati na ljudskih šolah.

— **Za naše neodrešene brate. Poziv učiteljski!** Višji šolski svet za Slovenijo v Ljubljani. Jugoslovanska Matica si je postavila važno nalogo buditi zanimanje za neosvojenega kraje med narodom, pojasnjevati potrebo podpore bdatom, katerim se je naša država odrekla, njih neugodni položaj in važnost njihove od nas odtrgane domačije — Primorja z velikimi pristanišči in morjem ter Koroške za naše narodno gospodarstvo in za našo državo ter zbirati sredstva, da jih bo mogla podpirati v njihovem boju proti potujčevanju in gospodarsko političnemu uničevanju. Da bo mogla to težko nalogo, katera je obenem naloga celega naroda, ki je postal svoboden in združen, vršiti, smatra za najnujnejše vzbuditi zlasti v mladini čimvečje zanimanje za to vprašanje in buditi v njenih središčih zavest krivice, ki je prizadjana njihovim bračom ter buditi končno ljubezen za nje, da bodo že v mladosti pomagali in se pripravljali za veliko zgodovinsko delo našega naroda, katero ga čaka v bodočnosti. Svojeja namena »Jugoslovanska Matica« ne more doseči sama in iz lastne moči, ampak potrebuje krepke pomoči celega naroda in njihovih odločujočih činiteljev. Zlasti oni činitelji, katerim je poverjena velika naloga voditi in nadzorovati vzgojo mladine, zamorejo v tem oziru mnogo storiti. Bliza se dan obletnice našega osvobođenja in našega zedinjenja v enotno državo Srbov, Hrvatov in Slovencev, dan II. obletnice svobode našega naroda.

Da se bo ta dan primerno proslavil, je gotovo naloga vsakega svobodnega člana naše države. Vsled tega je podpisani odbor, kateri danes tvori vodstvo Jugoslovanske Matice v Sloveniji, razpravljaj o načinu, kako bi bilo mogoče najbolje in najuspešneje to storiti in je prišel do zaključka, da bi bila ravno ta svečana prilika primerna vzbuditi v mladini zanimanje za težko usodo naših bratov in vzbuditi v njej tisti čut ljubezni do zaslužnih bratov, kateri rodj požrtvovalnost in vojšo do dela za končno združenje tudi s temi, danes od nas odtrganimi brati. V smislu tozadevnega sklepa proš podpisana, naj Višji šolski svet izda navodilo vsem šolskim vodstvom v Sloveniji, da zbero dne 1. decembra t. l. vso svojo šolsko mladino ter ji razlože na primeren način, kako težka usoda je zadelo veliki del njihovih bratcev in sestric, ki danes vsled političnih razmer ječe pod tujim nasiljem, kjer jim tujec onemogoča vzgajati se v materinemu jeziku in jih obsoja v potujčevanje in v narodno smrt. Ob enem naj jim razlože nekoliko narodno zgodovino, zlasti z ozirom na te sedaj odtujene jim rojake, na gospodarsko, politično in kulturno važnost tega dejstva za našo državo in naš narod sploh ter jih obenem vspodbujajo, da že danes z vsemi močmi pomagajo svojim nesrečnim rojakom s tem, da z vso marljivostjo po svojih močeh zbirajo in žrtvujejo za velike namene, katere si je postavila »Jugoslovanska Matica«. Višji šolski svet bo gotovo uvaževal veliko vzgojno važnost tega predavanja, kakor tudi veliko vzgojno važnost, ki bo imela vzbujanje smisla požrtvovalnosti za nesrečne rojake pri mladini, ter bo vsled tega gotovo ugodil prošnji. Ob enem naj blagovoli izdati navodilo, da se nabrani prispevki ob enem s poročilom pošljejo na naslov podpisane. — Ljubljana, dne 22. novembra 1920. Za Odbor glavne podružnice »Jugoslovanske Matice« v Ljubljani: Pražakova ulica 3./I.

— **Italijani se hočejo učiti srbohrvaščine.** Iz Beograda poročajo: Tukajšnji odpravnik italijanskega poslanstva je posetil ministra za prosveto Pribičevića in ga naprosil za navodila za ustanovitev stolice za srbohrvaški jezik na italijanskem vseučilišču v Padovi.

— **Proslava Komenskega na ljubljanski univerzi.** V ponedeljek 15. t. m. je proslavila ljubljanska univerza 250 letnico Komenskega s predavanjem prof. dr. Ozvalda. V petek na to pa je priredilo društvo slušateljev filozofske fakultete predavanje o nesmrtnem pedagogu. Predavanje se je vršilo v slavnostni dvorani ljub. vseučilišča. V dvorani je bil kip, ovenčan s trobojnico. Udeležba je bila od strani dijaštva precejšnja, manjša pa od strani ostalega občinstva. Tudi ljudskošolskega učiteljskega se je pogrešalo: bilo je prav maloštevilno zastopano. Predavatelj dr. Ivan Lah je v svojem enournem govoru podal vestno sliko o življenju in delovanju slavnega moža, ki je pred 250 leti oznanjal svetu novo Evropo.

— **Likvidacija Saveza v Bosni in Hercegovini in pristop k UJU.** Sarajevske novine javljajo, da je 23. p. m. bio sastanak odbora Saveza učiteljskih društev za Bosno i Hercegovino, na kome se raspravljalo o likvidaciji Saveza i organizaciji učiteljskega Bosne i Hercegovine po okružjima na temelju novih društvenih pravila i pravila Učiteljskog Udruženja Jugoslavije, koja su usvojena na učiteljskom kongresu u Beogradu. Likvidacija Saveza i organizacija po novim pravilima provede se uporedno. Po tome svako okružje sačinjava jednu jedinicu odnosno društvo sa podružnicama sekcijama i kotarima. Glavni odbor poziva učiteljska društva pokrajine, da se prema novijem ustrojstvu organiziraju.

— **Domaćinske škole.** Određeno je, da se iz Beograda pošalje jedna partija učiteljica u Češku, da tamo svrši kurs za nastavnice domaćinskih škola.

— **Državni kalendar.** Ministrstvo prosvete izdaće za buduću godinu državni kalendar, u kome će biti unesena sva nadležstva u našoj kraljevini s imenima svih činovnika, koji u njima rade.

— **Naša dolžnost.** Pod tem naslovom prinaša »Pokret« sledeće: Organizujemo se i čuvajmo UJU kao zenicu oka svoja udruženja! — Pomažimo ustrajno i moralno i materijalno svoje staleške ustanove! — Upisujemo žurno deonice za Učiteljski konvikt i Učiteljsku Štedionicu! — Saradujemo u svojim staleškim organima, plaćajmo tačno pretplatu »Narodnoj Prosveti«. »Učitelju« i »Pokretu«! — Marljivo prikupljajmo priloge za fond svoja pokrajinskog lista i povereništva! — Širimo svuda svoju stalešku štampu! — Dižimo i jačajmo neumorno svoju stalešku svest i solidarnost!

— **Prošnja.** Vse gg. tovariše in tovarišice, kakor tudi šolska vodstva prosim uljudno naj odstopijo kako slovensko knjigo nanovo ustanovljenemu izobraževalnemu društvu v Melincih v Prekmurju. Potreba je velika, sredstev pa ni. Darujte po možnosti na naslov: Leo Cepuder, nadučitelj, Melinci, Prekmurje.

— **Koroškimi članom Slovenske Šolske Matice.** Vse one tovariše in tovarišice, ki so svoj čas vplačali članarino za 1921 z 20 kronskim zneskom, prosim, da upošlejo čimprej na moj naslov še 12 K kot doplačilo k povlašeni članarini. — Pavel Koschier, okr. šolski nadzornik, tč. v Prevaljah — poverjenik SSM za Koroško.

Slovenska Šolska Matica. Poverjenike in poverjenice prosimo, da se požurijo z nabiranjem članov. Vsele odborovega sklepa znaša članarina na leto 8 dinarjev (32 K); za dijake znaša članarina 5 din. (20 K); ustanovniki morajo doplačati 5 din. za leto 1920. Poverjeniki, ki so pobrali članarino po 20 K, morajo pobrali še doplačilo po 12 kron. Ustanovnina znaša v bodoče 200 dinarjev. Za leto 1820, bo izdala S. Š. M. te-le publikacije: 1. Posebno ukoslovje slovenskega učnega jezika v osnovni šoli. Za učiteljska priredil Fr. Fink. — 2. Dr. Ljudevit Pivko in Adolf Schaup: „Telovadba. Razlaga telovadne teorije in navodilo k vodstvu telesnih vaj po Tyrševem sestavu.“ — 3. Letopis, ki bo objavil oceno delovanja H. Schreinerja, Iv. Macherja in Iv. Krulca. Poleg tega pa še „Podrobni učni načrt za telovadbo.“ — Imenik članov in seznam izdanih knjig bo izšel v posebni knjigi.

— **Nova učna knjiga.** V zalogi šolskih knjig je izšla „Občna zgodovina vzgoje in pouka s posebnim ozirom na ljudsko šolstvo za moška in ženska učiteljska.“ Spisal je knjigo dr. Janko Bezjak. Cena ji je 40 kron, trdo vezani 49 kron.

— **Šolska vodstva opozarjamo** na današnji oglas „Efesin“ črnilni prašek in priporočamo takoj naročiti, ker se je carina za 100% podražila.

— **Članarina in darila za učiteljski konvikt.** Ljudmila Dragan-Slanovčeva iz Ljubljane 20 K. Angela Porekarjeva 10 K, Zvonimir Porekar 10 K, Franica Valpotičeva 10 K, vsi s Huma pri Ormožu. — Albin Smole iz Vodice 20 K. — Franjo Jeglič 10 K, Malči Jeglič 10 K, oba iz Dovjega. — I. Dolinar-Maroltova iz Ljubljane 15 K. — I. Sedejeva iz Ljubljane 20 K. — Špan Fran iz Ljubljane 20K. — Janko Škuca z Drenovega griča 10 K. — Fran Župančič iz Rateč pri Kranjski gori 15 K. — Iva Jamskova 20 K, Albina Rupnikova 20 K, obe s Studenca-Iga. — Učiteljsvo v Trbovljah 75 K. — Doljak Kristina 20 K, Pipan Ržička 20 K, Pleško Marija 10 K, Perin Ana 10 K, Zavrtnik Milka 10 K, Podbršček Lojzka 10 K, Jug Ana 10 K, Strajnar Ida 10 K, Gregorič Vinko 10 K, vsi iz zasedenega ozemlja, zaposleni pri višjem šolskem svetu. — R. Bizjakova 10 K, M. Mehetova 10 K, M. Meškova 10 K, M. Palmatova 10 K, H. Potočnikova 10 K, C. Skubiceva 15 K, M. Sodnikova 10 K, J. Trdinova 10 K, M. Vidičeva 10 K, I. Waschetova 10 K, vse na I. mestni dekliški meščanski šoli v Ljubljani. — Jos. Kalinova 10 K, St. Kantetova 20 K, Fr. Lunderova 10 K, E. Rekarjeva 10 K, E. Rojčeva 10 K, A. Sarkova 14 K, M. dr. Šorljeva 10 K, E. Žerjavova 10 K, vse na I. mestni dekl. ljudski šoli v Ljubljani. — Breda Neratova 10 K, Jožica Likozarjeva 10 K, obe iz Ljubljane. — Ivan Pipan 30 K, Antonija Kovač 20 K, Riko Paternost 20 K, Gabrijela Pipan 20 K, Marija Pipan 20 K, vsi iz Poljanske doine nad Škofjo Loko. — Drago Rumpret 25 K, Cecilija Eržen 25 K, oba iz Sromelji. — Današnja zbirka — K 774: uspeh darovanja do današnjega dne — K 4160:50. Darovanje se bo nadaljevalo do 8. decembra.

Napadi na učiteljski stan.

— **Napad na učiteljsko iz Srbije v višjem šolskem svetu od strani klerikalcev.** »Jutro« piše »Povsod in ob vsaki priliki kažejo slovenski klerikalci svojo plemensko mržnjo proti Srbom, svojo versko nestrpilnost proti pravoslavju. Dogodek, ki se je dogodil v zadnji seji višjega šolskega sveta, 15. t. m. v Ljubljani, nam jasno pokazuje krivice, ki zanašajo to mržnjo med narod. Ministrstvo prosvete je imenovalo za Ljubljano učiteljsko, ki naj bi poučevala po ljubljanskih ženskih ljudskih šolah srbobrovaščno. V seji višjega šolskega sveta pa je vstal kanonik Nadrah in protestiral proti temu, da je na ljubljanskih ljudskih šolah nastavljen učiteljica druge vere, da žali čut katoliškega prebivalstva dejstvo, da njegovo mladino poučuje učiteljica, ki je pravoslavne vere! Proti takemu zelotstvu je odločno nastopil zastopnik učiteljskega ravnatelja Jelenc, ki je protestiral proti netaktnosti zastopnika duhovščine in vprašal kanonika Nadraha, ali žali njegovo katoliško čustvo tudi dejstvo, da je naša kraljevska dinastija pravoslavne vere. Predlog kan. Nadraha, da se ta učiteljica Srbkinja odslovi, je bil odklonjen z veliko večino, za predlog so glasovali samo navzoči katoliški duhovniki, drugi klerikalci pa so glasovali proti. Ta dogodek je jasen dokaz, da prihaja hujšanje proti Srbom in pravoslavju edinele iz katoliških duhovniških krogov, ki izrabljajo versko razliko v svoje nizke strankarske svrhe in kupčujejo v narodu z verskimi čuti. Tudi v Srbiji je že precejšnje število slovenskih učiteljev in učiteljic, ki so katoliške vere, ali do danes se ni spozabili eni Srb tako nizko, da bi nastopil proti njim. Tako nekulturnega čina zmožni so isti katoliški duhovniki, ki so jim sicer vedno polna usta o balkanzmu. Spomnimo se pa samo malo preteklosti in vprašajmo, ali se je v bivši Avstriji našel

kdaj in kje kak katoliški duhovnik, ki bi v kranjskem deželnem šolskem svetu protestiral proti temu, ko je avstrijska vlada nameščala po kranjskem nemške profesorje protestantovske vere. Seveda, takrat smo živeli v Avstriji, danes pa v Jugoslaviji!»

— **Ne Nov napad na učiteljsvo.** »Domoljub« z dne 17. nov. t. l. piše: »Koliko časa še (Dopis z dežele.) naj mirno gledamo in prenašamo te strašne razmere na naših ljudskih šolah? (Izvezete se seveda one šole, kjer je res učiteljsvo na svojem mestu.) Višji šolski svet je kriv, da se je zanesla med liberalno učiteljsvo pokvarjenost in brezbriznost, da ji ni para. Višji šolski svet ima menda ta edini namen, da liberalno učiteljsvo spravi v mesta. Nič ne vpraša: ali je potreben ali ne, ali je zmožen ali ne, ali ima sploh kaj smisla za vzgojo mladine ali ne. Zadržuje, da je le liberalec. Ali pa je učiteljsko mesto na šoli, od koder je učitelj poklican v mesto, razpisano, da bi drugi prišel? Kaj šel! Nadučiteljsko mesto v kraju si pridržijo in stanovanje seveda tudi, sami se pa potika po mestu, kjer nima kaj početi. Posledica tega je: ti, ljudstvo, plačuj njega in še namestnika; torej dva namesto enega. — V dokaz resničnosti povedanega naj služi sledeče pojasnilo: Iz Sv. Križa pri Kostanjevici je nadučitelj (znan vinski trgovec) bil poklican v Ljubljano. Ker ni imel tam kaj delati, so ga poslali na Koroško, kjer se je »požrtvovalno« trudil za — veselice. Za to svoje delo je dobil vsak dan dvesto kron. Umevno, da je Koroška morala biti zgubljena za Jugoslavijo, ker so tako delali za narod. V Sv. Križu si je ta mož stanovanje pridržal v šoli. Sam je bil v Ljubljani in na Koroškem, družina v šoli v Sv. Križu, drugo učiteljsvo se je potikalo po zasebnih stanovanjih. Letos se na tej šoli še ni pričel pouk. Zakaj ne? Nadučitelj ima »bolezenski« dopust, da se ložje zanima za vinske kupčije, šopiri se v šolskem stanovanju, svojo hišo ima pa v najemu. Ali smo za to zidali šolo, da služi za stanovanje človeku, ki ne uči in ki mu je šola deveta briga? Šola je zato, da bodo naši otroci v šolo hodili in se kaj koristnega naučili. Zato zahtevamo: V Sv. Križu pri Kostanjevici naj se nadučitelj takoj izseli iz šole — v svojo hišo gre lahko, če hoče —, ker ni več za rabo, naj se upokoji, nadučiteljsko mesto naj se razpiše, da pride v kraj učiteljska moč, ki se bo vzorno trudila za šolsko mladino, šolski pouk naj se takoj prične po vseh razredih. Trotoev ne trplimo nič več med seboj!»

— **Javen shod proti učiteljsvu.** »Slovenec« z dne 20. nov. t. l. št. 266 piše: »Boj za očenaš. V sredo zvečer se je vršil v Križah pri Trzinu velik protestni shod, katerega je sklical zastopnik staršev J. Sitar proti terorizmu višjega šolskega sveta, ki skuša preko sklepov občine in krajnega šol. sveta razširiti tukajšnjo šolo. Obvestilo viš. šol. sveta, da pošilja k nam zopet novo učiteljico, je nabito polna dvorana z velikanskim ogorčenjem zavrnjena. Tu ne gre za boj proti šolstvu, ki se mora kot najvažnejše kulturno sredstvo pospeševati seveda po finančnih močeh. Poglejmo! Učiteljica Mlakar, proti kateri se osebno ne moremo pritožiti, je bila nastavljena v začetku leta v Podstenicah pri Toplicah, kjer ni nobene učiteljske moči. Pa v Križah pri Trzinu je bolj fletno in železnica zraven. Ker so dosedaj zadostovale v Križah tri učne moči, je bilo treba seveda razširiti šolo, ker je kalpada v Križah za učiteljsko moč večja komoditeta kakor v kakem osamljenem kraju. Novomeški glavar je pa potem prosil g. Lobeta, žup. upr. v Poljanah, kjer tudi že od maja ni nobene učiteljske moči, da naj prevzame šolo v Podstenicah »radi pomanjkanja učiteljskih moči.« Na eni strani vsiljujete proti volji ljudstva nove moči, na drugi pa pustite nekatere šole prazne! To ni prav! Nadalje je protestni shod z nepopisnim navdušenjem vzel na znanje resolucijo, da se takoj prične v šoli moliti očenaš. Ako se tej upravičeni zahtevi ne bi takoj ugodilo, bo odgovoren za posledice višji šolski svet. Tozadevne resolucije so se odposlale na pristojna mesta. Izvolil se je še odbor 13 mož, katere je ljudstvo brez razlike strank pooblastilo, da izvedejo upravičene zahteve ljudstva in se upostavi zopet normalni red. Ti demokratični poizkusi liberalnih učiteljev so odprli našim ljudem oči, da bodo 28. t. m. šli v boj proti laždemokratom.«

— **Župnik zapodil učitelja iz šole.** Dogodil se je slučaj, da je prišel dekan v šolo in učitelju zagrozil, da ne sme več prestopiti šolskega praga, sicer bo on šel v razred in bo spustil otroke domov. Otroci so si že pred tem dogodkom pripovedovali, da »danes ne bo šole«. — »Slovenec« z dne 19. novembra t. l. št. 265 poroča o tem: »Žalosten slučaj. Poroča se nam: V Gorici pri Ribnici je preteklo nedeljo v gostilni pomožni učitelj Ferluga govoril: »Ne verujem v Boga, ne v Marijo, ne v svetnike, to je vse izmišljeno.« Ko so ga kmetje vprašali, je-li tudi otroke v tem smislu vzgaja, je odgovoril: »Seveda, da ne bodo tako neumni kakor ste vi.« Dne 17. t. m. je predsednik krajnega šolskega sveta vsled tega zahteval, da se Ferluga iz šole odstrani, kar je ta tudi storil. Stvar pride pred višji šolski svet. Podobni slučaj se poroča iz Šiške. Stvar je zelo značilna za duh, ki vlada v krogih, katerim ti gospodje pripadajo in ki kljub

temu trdijo, da niso proti verskemu čutu ljudstva.« »Slov. Narod« z dne 21. nov. št. 267 pa poroča o tem slučaju takole: »Klerikalna lažljivost. »Slov.« z dne 19. novembra je očital učitelju Ferlugi v Gorici pri Ribnici, da je v neki gostilni rabil tele besede: »Ne verujem v Boga, ne v Marijo, ne v svetnike, to je vse izmišljeno.« Dogodek je od kraja do konca zlagan in učitelj Ferluga je že vložil po svojem zastopniku dr. Pucu tožbo proti »Slovencu«. — Naše mnenje je, da ni v takih slučajih samo tožba na mestu, ampak ovadba na državno pravdnitvo, ker se je dekan grozilno izražal proti učitelju kot uradni osebi in mu je grozil v njegovem uradnem delovanju. — Sicer pa je Ferlugo korak že dosegel delni uspeh. »Slovenec« z dne 21. novembra se je prestrašil »Narodove« notice ter priobčuje v št. 267 te-le vrste: »Gospod učitelj Ferluga iz Goric pri Ribnici je, kakor beremo v »Slov. Narodu«, vložil tožbo proti našemu listu, ki mu je v dopisu očital, da je v neki gostilni izustil besede: »Ne verujem ne v Boga, ne v Marijo, ne v svetnike; vse to je izmišljeno.« Ker smo glede tega dobili poročilo, v katerem so se navajala ne samo dejstva, temveč tudi priče, ker se je nadalje sporočilo, da je sam predsednik krajnega šolskega sveta pozval g. Ferluga, da se vsled tega iz šole odstrani, kar da je on tudi brez ugovora storil in je bila na njegovo mesto naznačena druga učiteljska moč, in ker se je obenem sporočilo, da je zadeva bila naznanjena v najboljši veri. — smo poročilo priobčili v najboljši veri, da odgovarja resnici. Če bi pa ono resnici ne odgovarjalo, smo mi po načelu časnikarske poštenosti in lojalnosti, ki nas v javnem življenju vsegdar vodi, brez vsega pripravljeni krivico popraviti, naj bo prizadjana komurkoli.« — Toliko zaenkrat za zgod. kakšnih manir se šoli in učiteljsvu nasprotno časopisje poslužuje v sedanji voljni borbi. K zadevi se o priliki še povrnemo!

Književnost in umetnost.

Vse pod tem zaglavjem navedene knjige, muzikalije, tiskovine itd. prodaja in sprejema zanje naročnino knjigarna »Učiteljske tiskarne v Ljubljani«, Franciška ulica 4. 6.

Slabonadarjeni otroci in njihova vzgoja. Tozadevno jugoslovansko literaturo izpopolnjuje knjiga »Duševno slaba deca i njihovo vaspitanje«, ki je izšla v Novem Sadu. Avtor knjige je prof. P. Sjtović. Knjiga stane 20 din. in se naroča: Knjižara Ormjanovič, Novi Sad.

ZA REZERVNI SKLAD UJU POVERJENIŠTVO LJUBLJANA.

Prostovoljni organizacijski davek.

(Sklepi upravnega odbora Zavezze z dne 27. decembra 1918.)

LXV. izkaz.

Po 240 K: Učiteljsvo narodne šole v Rajhenburgu ob Savi. — Da, domovinsko ljubezen in stanovsko zavest mora zavedni učitelj izpričati vsekdar! — Po 160 K: Barjanski učiteljski zbor v Ljubljani. Prispevali so: Črnaog Fran 60 K, Panj Hribnikova in Marija Smolčičeva po 40 K ter Anica Španova 20 K. — Po 140 K: Učiteljski zbor v Sodražici. Darovali so po 20

kron: Vrbič Mihajl, Faganeli Anton, Kovač Viktor, Žitko Matko, Jadviga Strelava, Iva Lovšinova in Berta Lapajnova. — Po 75 K: Učiteljsvo — Trbovlje. — Po 70 K: Učiteljsvo na Vrhniki. Prispevali so po 20 K: Olga Horvatova, Darinka Franketova ter Angela Petričeva, Michler Ivan pa 10 K. Hvala! Kje so pa ostali tovariši in tovarišice? — Po 50 K: Mina Bezlajeva — Žiže. Po 40 K: Franjo in Malči Jeglič — Dovje, p. Mojstrana. — Po 30 K: Kramer Miroslav — Škofja Loka. — Po 20 K: Smole Albin — Vodice nad Ljubljano. — Današnji izkaz 825 K. Prej izkazanih 26.673 K. Skupaj 27.498 K.

Ivan Petrič,

Ljubljana, VII., Gasilska cesta 172.

Po sklepu lista.

Okrajna učiteljska društva opozarjamo, da izide v prihodnji številki »Učit. Tov.« osnutek pravil za okrajna učiteljska društva, na podlagi katerih naj predelajo okrajna društva svoja pravila, da bodo v skladu s pravili UJU.

Št. 2170/m. š. sv.

Razpisi učiteljskih služb.

Na mestnih ljudskih in meščanskih šolah ljubljanskih za šišenski okraj se razpisujeta vsled odredbe višjega šolskega sveta z dne 24. oktobra 1920, št. 10.523, dve vsled odloka višjega šolskega sveta z dne 14. januarja 1920, št. 18.803 ex 1919 nanovo sistemizirani službi mestnih katehetov v stalno popolnitev.

Prisilci morajo biti usposobljeni za pouk v reuka na ljudskih in meščanskih šolah.

Pravilno opremljene prošnje je vlagati po službeni poti pri mestnem šolskem svetu ljubljanskem do všteteja

dne 10. decembra 1920.

Mestni šolski svet ljubljanski,

dne 16. novembra 1920.

Odgovorni urednik:

Franc Štrukelj.

Last in založba UJU. — poverjenišva Ljubljana.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Kontrolne knjižice

za obrtno nadaljevalne in gremialne šole se dobe v Učiteljski tiskarni komad po 3 K.

RISANKE

iz finega risalnega papirja 8 listov, z lepim ovitkom à K 4.—.

razprodaja

Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

Pri večjem naročilu popust!

Za Miklavža in Božič!!

Najprimernejša darila otrokom so mladinske knjige. V ta namen priporoča **Učiteljska knjigarna** v prvi vrsti one mladinske spise, ki jih je založilo »Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta«, in sicer:

Engelbert Gangl: Spisi za mladino, I., II., III., IV., V., VI. zvezek po	K 14-40
Andrej Rapč: . . . . . I., II., III., V., VI. zvezek po	14-40
Mišjakov Julče: . . . . . I., II., III., IV., V., VI. zvezek po	14-40
Ivo Trošt: Moja setev. Spis za mladino, I. in II. zvezek po	14-40
Pav. Flerč: Iz mladih let. Spis za mladino, I. in II. zvezek po	14-40
Babica pripoveduje. Spis za mladino po	14-40
Marko Šenjanin: Slovenski Robinzon	18—
Nadalje:	
Rab. Tagore: Povestice	14-40
Dr. Ivo Sorli: Bob in Tedi	36—
Cvetko Golar: Prelepa Vasiljica	14-40
Bob za mladi zob (pesmice)	14-40
Dr. Ivan Lah: Dore	12—
Oton Župančič: Sto ugank (pesmice)	3-60

Razen tega vse šolske potrebščine, kakor zvezke in risanke lastnega izdelka, svinčnike, peresa, radirke, vse po najnižjih cenah. — Šolske pušice (peresnice) po K 5.—, 6.—, 8-40. 9.—, 25.—, 30.—.

V zalogi je tudi nadalje:

Ročni zapisnik, obsega koledar, plače stalnega učiteljsva, na ljudskih in meščanskih šolah, draginjske doklade, službena doba, upokojitev, šolstvo v Sloveniji, kolkovno lestvico, poštni tarif. Cena izvoda za 100 učencev K 12.—, za 150 učencev K 14.—.

Šolski list. 1. številka I., II. in III. stopnje je pošla, II. stopnja 3. številka je izšla pravkar, stane 14 kron.

K. Wider: Moje prvo berilo. Sedmi natisk, 12kron.